

BREZİLYA BİLGİ NOTU

KASIM 2022

GÜNCEL VERİLER

MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE TAHMİNLER

GÖSTERGE	DEĞER	2020	2021	2022
GSYH (cari fiyatlarla)	Milyar USD	1.449	1.608	1.895
Büyüme	%	-3,9	4,6	2,8
Nüfus	Milyon Kişi	211,8	212,6	213,9
Kişi Başı Gelir	USD	6.841	7.564	8.857
Enflasyon	%	4,5	10,1	6,0
İşsizlik Oranı	%	13,8	13,2	9,8
Cari Denge / GSYH	%	-1,7	-1,7	-1,5
Bütçe Dengesi / GSYH	%	-13,3	-4,4	-5,8
İhracat	Milyar USD	209,2	280,8	321,5*
İthalat	Milyar USD	158,8	219,4	268,6*

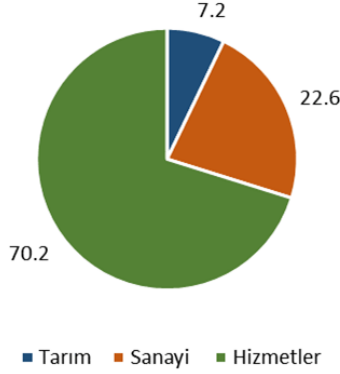
Kaynak: IMF Küresel Ekonomik Görünüm Ekim 22, Trademap

* Ekim 21-Eylül 22 dönemi

1. GENEL GÖRÜNÜM

Sektörlerin GSYH Payları (%)

Kaynak: Brezilya İstatistik Ofisi, Ç2 2022 (yıllıklandırılmış)

Güney Amerika kıtasının nüfusunun üçte birine yakınına oluşturan Brezilya dünyanın yüzölçümü bakımından beşinci en büyük ülkesidir. Ülkenin, Şili ve Ekvador dışında tüm Güney Amerika ülkelerine sınırı bulunmaktadır.

Brezilya, madencilik, tarım ve imalat sanayinde dünya devlerinden biridir. Demir cevheri, kalay, boksit (alüminyum cevheri), manganez, altın, kuvars, elmas dahil olmak üzere ülkede birçok maden bulunmaktadır. 16. yüzyıldan beri genellikle kızılağaç, şeker, kahve ve kauçuk gibi tarımsal ürünlerin ihracatı ekonominin sürükleyicisi olmuştur. 1822'de Portekiz'den bağımsızlığını kazanan ülkede yüksek enflasyon ve bütçe açığının etkisiyle 1950'lerden itibaren ekonominin çeşitlendirilme çabaları başlamıştır. Gelişmelerin ışığında, gemi yapımı, petrokimya, mikro elektrik ve kişisel bilgisayar sektörleri imtina gösterilen endüstriler arasında yer almıştır. Çeşitlendirme çabaları ile kamu borcu iki katına kadar yükselmiştir.

Tarım sektörünün milli gelir içerisindeki payı %8 seviyesindedir. Dünyanın en büyük kahve üreticisi olan ülke aynı zamanda şeker, turuncgiller, manyok, soya fasulyesi, mısır, kakao, muz ve pirinç gıdalarında dünyanın önde üreticilerindendir. Gelir eşitsizliğinin yüksek olduğu ülkede tarımın istihdam içerisindeki payı %20'ye yakındır. Dünyanın en büyük su kaynaklarından biri olan Amazon Nehri'ni de içeren ülkede 200 milyona yakın hayvan bulunmakta olup hayvancılık düşük gelirli için önemli gelir kaynaklarındandır.

Madencilik sektörünün milli gelirdeki payı 2021 yılı itibarıyla %5 seviyesindedir. Petrolün önemli kısmı açık denizlerden çıkarılırken kısmen özelleştirilmiş kamu şirketi Petrobas denizin 2,5 km altından petrol çıkarabilecek teknolojiye sahiptir. 2019 yılı verilerine göre Brezilya'nın kanıtlanmış petrol rezervi 12,7 milyar varil seviyesindedir. İmalat sanayide işgücünün onda biri çalışırken sanayi özellikle güneydoğuda gelişmiştir. Otomotiv, elektrikli makinalar, eczacılık ürünleri, kimyasallar, demir, gıda ürünleri dahil imalat sanayinde birçok sektör öne çıkmaktadır.

BREZİLYA BİLGİ NOTU

Hizmet sektörü işgücünün yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Özel sektörde en fazla istihdam konaklama sektöründe olurken ülke turizm sektöründe salgın öncesinde 3 milyona yakın turist ağırlamaktadır.

BÜYÜME:

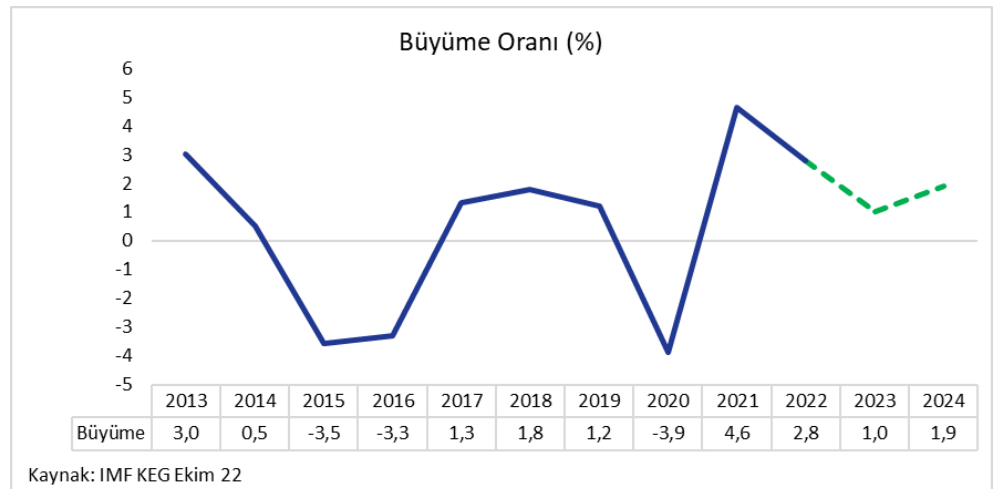
Enflasyon, finansal istikrarsızlık, işsizlik, eksik istihdam ülkenin ekonomik büyümesi için riskler olarak öne çıkarken siyasi ve finansal skandallar 21. yüzyılın başında sıkı sık patlak vermiştir.

2013 yılında %3 seviyesinde olan ekonomik büyüme, 2015 ve 2016 yıllarında emtia fiyatlarındaki düşük seyrin etkisiyle negatife geçmiştir. Hükümet ekonomiyi desteklemek için giderleri artırırken bütçe açığı milli gelire oranla %10 seviyesine ulaşmıştır. 2017 ile 2019 yılları arasında büyüme pozitif seyre geçerken yılda ortalama %1,4 seviyesinde olmuştur. 2020 yılında salgının etkisiyle ekonomi %3,9 daralmıştır.

Dünya Bankası, üretkenlik artışının düşük olması, karmaşık vergi sistemi, iş ortamının çetrefilli olması, kamu-özel sektör ayrımının karmaşıklığı gibi sebepleri Brezilya ekonomisinin yapısal darboğazı olarak tanımlamaktadır. Bunların yanı sıra, hane halkı birikimlerinin düşük olması, artan emekli harcamaları ekonominin görünümü üzerinde negatif riskler olarak göze çarpmaktadır.

2021 yılında hizmetler sektörünün etkisiyle Brezilya ekonomisi bir önceki yıla göre %4,6 büyüme göstermiştir. 2022 yılının ilk iki çeyreğinde sırasıyla %1,7 ve %3,2 büyürken Kasım 2022'de Brezilya hükümeti Rusya-Ukrayna gerginliklerinden ötürü küresel ekonomik görünümdeki bozulduğunu ifade etmiştir. Bu görüşe paralel olarak, 2022 yılı büyümesine ilişkin tahminini (%2,7) korurken 2023 yılına ilişkin büyüme tahminini %2,5'ten %2,1'e düşürülmüştür.

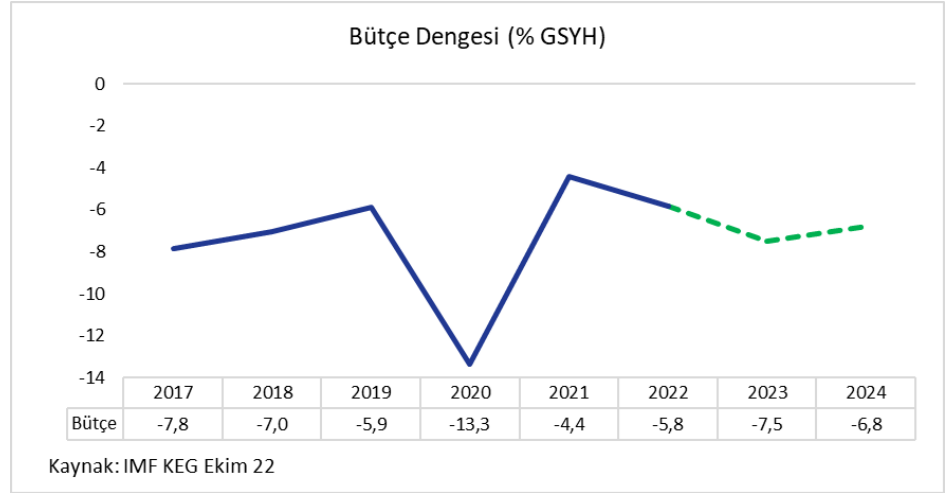
IMF ise Ekim raporunda Brezilya'nın 2023 büyümesini %1 olarak öngörmüştür.

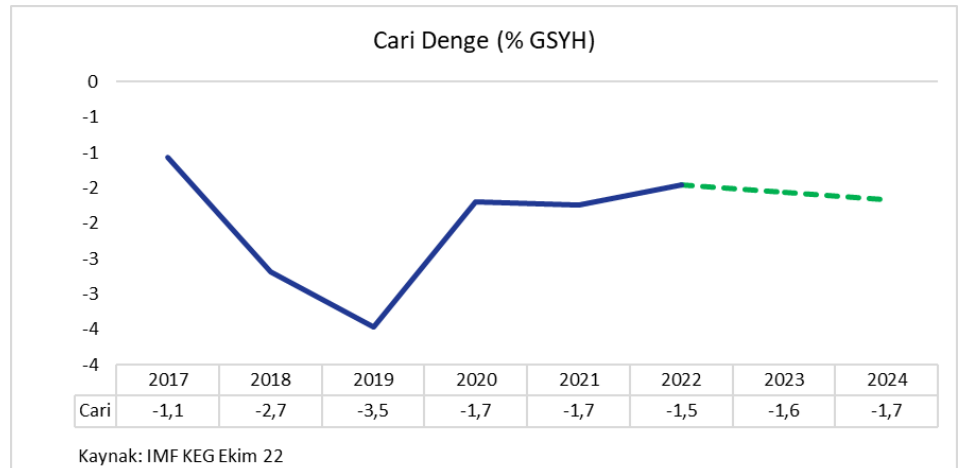
2. BÜTÇE DENGESİ

Brezilya bütçe dengesi 2020 yılında salgınla mücadele önlemlerinin de etkisiyle milli gelire oranla %13,3 açık vermiştir. Kovid etkisiyle harcamaların milli gelirin %7 kadar arttığı tahmin edilmektedir. Artan harcamalar ile milli gelire oranla kamu borcu bir önceki yıla göre 10,8 puan artarak %98'e ulaşmıştır. 2021 yılında petrol fiyatlarının da toparlanmasıyla bütçe gelirleri %24 artarken harcamaları %2 kısılmıştır. Böylelikle, bütçe açığı %4,4 seviyesine gerilerken kamu borcu %93 seviyesine gerilemiştir. Önümüzdeki dönemde, enflasyondaki yükselişin etkisiyle hükümetin vergi indirimlerine gidebileceği bu durumun gelirleri azaltarak bütçe açığını artırabileceği öngörülmektedir.

3. CARİ DENGESİ

Brezilya cari dengesi milli gelire oranla 2019 yılında %3,5 açık vermiştir. 2020 yılında salgın döneminde cari açık gerilerken 2021 yılında yatay seyretmiştir. Birincil gelir dengesinin etkisiyle cari açık veren Brezilya 2020 yılı ile beraber mal ve hizmet ticaretinde verilen açık fazlaya dönüşmüştür. 2021 yılında mal ve hizmet ticaretinde verilen fazla 10-15 milyar USD seviyesinde olmuştur. Önümüzdeki dönemde, Brezilya'nın cari açık vermeye devam edeceği öngörülmektedir.

4. SWOT ANALİZİ

Güçlü Yönleri:

Büyük tüketici tabanı, önemli hidrokarbon, mineral ve tarım zenginliğinin uzun vadede ekonomik faaliyeti destekleyeceği öngörülmektedir.

Zayıf Yönleri:

Büyük ölçekli sosyal harcamalar kamunun mali hesaplarının bozulması sebebiyle, ekonomik krizin devam ettiği dönemde üç büyük kredi kuruluşunun Brezilya'nın görünümünü negatife düşürdü. İşgücü piyasasının katılığı ve kamu sektörünün muazzam büyüklüğü Brezilya büyümesini tehdit etmektedir.

Fırsatlar:

Brezilya varlıklarının nispeten ucuz seyretmesi nedeniyle salgın sonrası ekonomik büyüme istikrar kazanmaya başladığında yabancı yatırımcılar için fırsat bulunmaktadır. Kamu önemli reformlar yaparak uzun dönem mali disiplini sağlayabilir, iş yapma maliyetlerini düşürerek yatırım ve ekonomik çeşitlendirmenin önünü açabilir.

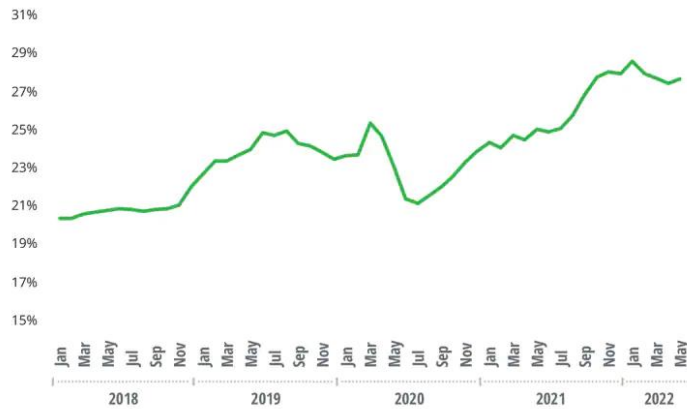
Tehditler:

Birbirini takip eden hükümetlerin başarılı reformları devam ettirememesi, (örneğin vergi sisteminde revizyon, esnek olmayan işgücü piyasasında reformlar gibi) Brezilya ekonomisine yönelik en önemli tehditlerden biridir.

FIGURE 3

Brazilian households spent 27.6% of their incomes servicing debts in May

Brazil household debt service ratio (%)

Source: Banco Central do Brasil, sourced via Haver Analytics.

Deloitte Insights | deloitte.com/insights

Deloitte tarafından Ekim 22'de hazırlanan raporda hane halkının harcamalarının %28'ini borçlar oluşturmaktadır.

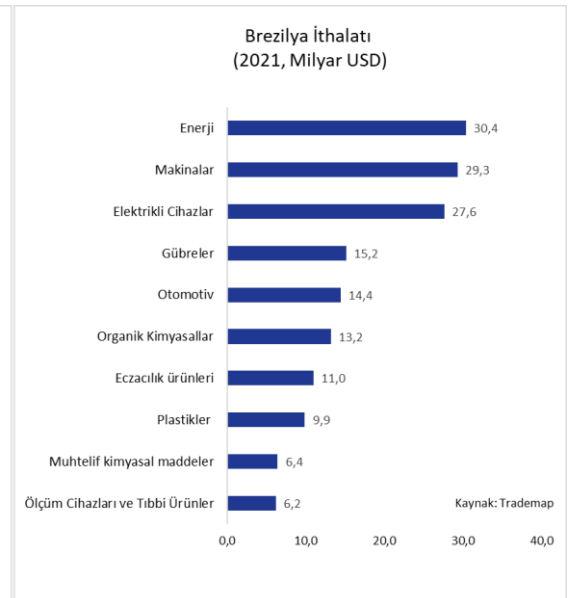
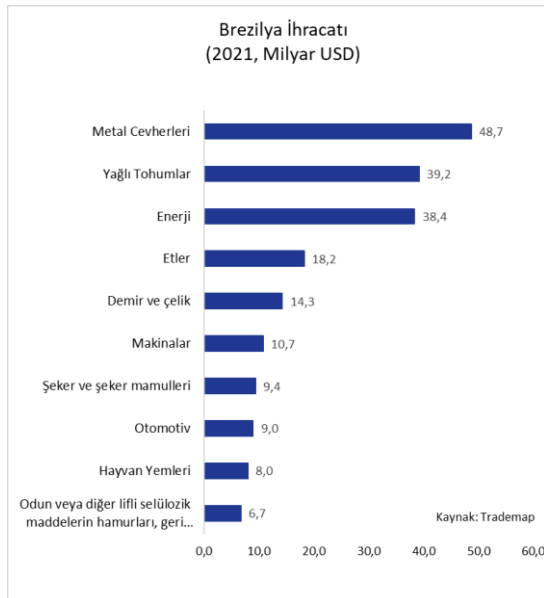
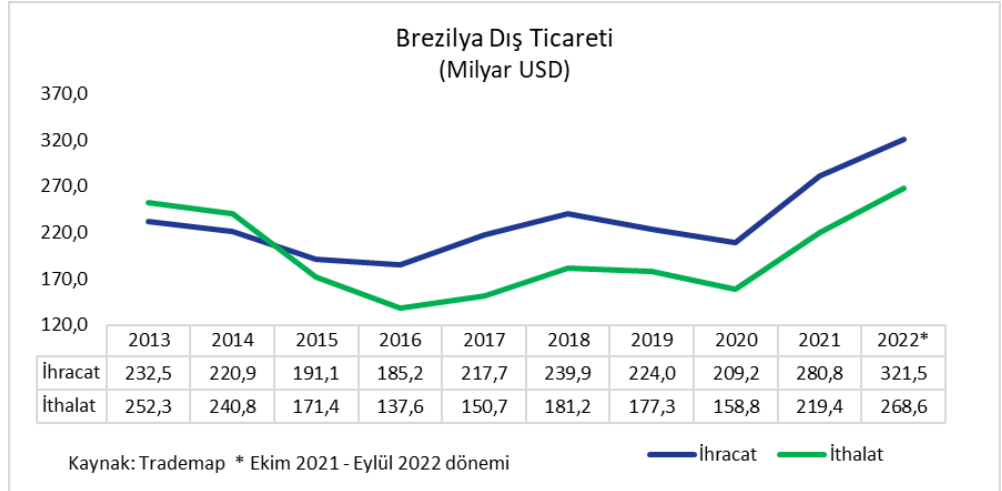

5. DIŞ TİCARET

Brezilya dış ticareti 2015 yılından beri fazla vermektedir. Ülke ihracatının üçte birini Çin ve ABD ile yaparken 2017 yılında Brezilya Çin'e 48 milyar USD'lik ihracat yaparken 2021 yılında bu rakam 88 milyar USD'ye yükselmiştir. 2020 yılında Brezilya dış ticareti salgın sebebiyle %8 daralırken petrol fiyatlarının yükselmesiyle 2021 yılında %36'lık artış yaşamıştır. Dış ticaret hacmi 2021 yılında 500 milyar USD seviyesine ulaşırken dış ticaret fazlası ise 61 milyar USD olmuştur.

Ekim 2021 ile Eylül 2022 arasındaki on iki aylık dönemde Brezilya'nın ihracatı 312 milyar USD, ithalatı ise 269 milyar USD seviyesinde gerçekleşmiştir. Dış ticaret hacmi 590 milyar USD seviyesine ulaşırken dış ticaret fazlası 53 milyar USD seviyesine gerilemiştir.

2017 ile 2021 arasındaki dönemde, Brezilya yağlı tohumlar (soya dahil), metal cevherleri ve enerji kalemlerinde yılda ortalama 30 milyar USD'lik ihracat yapmıştır. Brezilya'nın ithalatında ise her biri yaklaşık 22 milyar USD seviyesinde enerji, makineler ve elektrikli cihazlar kalemleri öne çıkmaktadır.

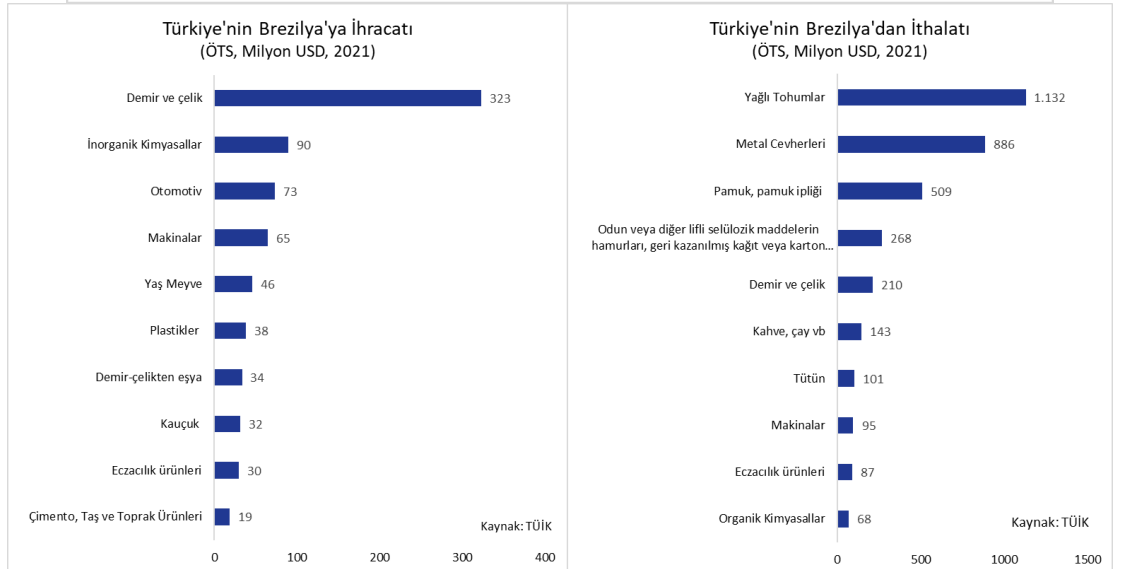
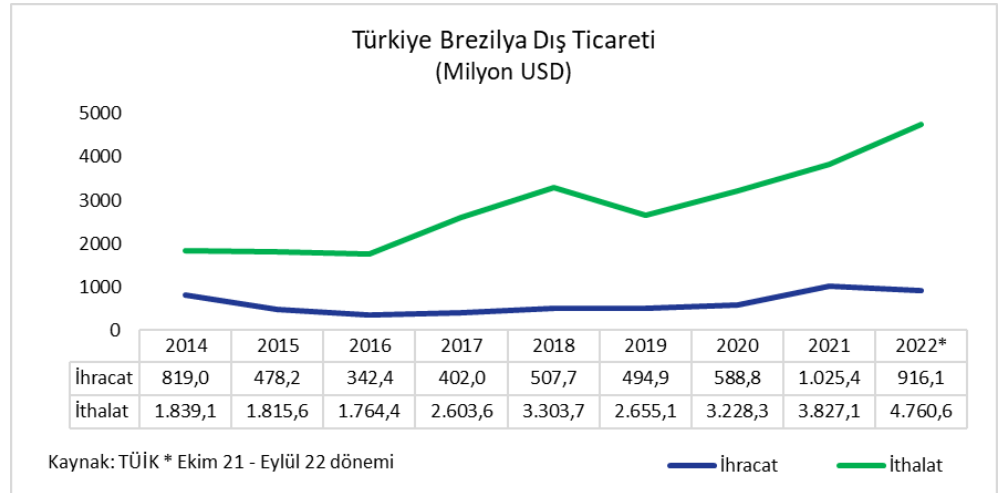

6. TÜRKİYE İLE DIŞ TİCARET

Türkiye Brezilya ile dış ticaretinde net ithalatçıdır. 2014 yılında dış ticaret açığı 1 milyar USD seviyesindeyken 2018 yılında 2,8 milyar USD seviyesine çıkmıştır. 2019 yılında dış ticaret açığı 2,2 milyar USD seviyesine gerilemiş, 2020 ve 2021 yıllarında ise sırasıyla 2,6 ve 2,8 milyar USD seviyelerine yükselmiştir. 2021 yılı verilerine göre, Türkiye'nin Brezilya'ya ihracatı 1 milyar USD seviyesinde olurken Türkiye'nin Brezilya'dan ithalatı 3,8 milyar USD olmuştur. Ekim 2021 ile Eylül 2022 arasındaki on iki ayda Türkiye'nin Brezilya'ya ihracatı 916 milyon USD seviyesine gerilemiş, ithalatı ise 4,8 milyar USD seviyesine çıkmıştır. Dış ticaret açığımız 3,8 milyar USD seviyesine yükselirken iki ülke arasındaki dış ticaret hacmi de 5,7 milyar USD olmuştur.

Türkiye'nin Brezilya'ya ihracatında demir çelik sektörü öne çıkmaktadır. 2017 yılında 13 milyon USD olan ihracat 2021 yılında 323 milyon USD seviyesine yükselmiştir. İnorganik kimyasallar sektöründen ihracat ise 2017'de 33 milyon USD'den 2021'de 90 milyon USD'ye çıkmıştır. Türkiye'nin Brezilya'dan ithalatında ise yağlı tohumlar ithalatı 2017'de 136 milyon USD'den 2021'de 1,1 milyar USD'ye çıkmıştır. Metal cevheri ithalatı aynı dönemde 350 milyon USD'den 886 milyon USD'ye yükselmiştir.

7. YATIRIMLAR

TCMB verilerine göre, Brezilya'nın Türkiye'de yatırımı bulunmazken Türklerin Brezilya'daki yatırımları 2021 yıl sonu itibariyle 51 milyon USD seviyesindedir. Sanayi Bakanlığı verilerine göre, Türkiye'de faaliyet gösteren Brezilyalı firma sayısı 32'dir. Firmaların üçte birine yakını 'Motorlu Taşıtlar ve motosikletler dışında kalan toptan ticaret ve ticaret komisyonculuğu' sektöründe faaliyet göstermektedir.

2006 yılında Brezilya'dan ülkemize 24 bin turist gelirken 2019 yılında bu rakam 10 bine yükselmiş, salgın sonrası iki yılda ise sırasıyla 22 ve 17 bin turist ülkemizi ziyaret etmiştir.

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU

Huzur Mahallesi, Azerbaycan Caddesi Skyland Sky Office No: 4
B Blok Kat: 21-22 Seyrantepe 34485 Sarıyer/İstanbul

www.deik.org.tr • info@deik.org.tr

[Twitter](#) [Instagram](#) [Facebook](#) [LinkedIn](#) [YouTube](#) /deikiletisim | www.deik.org.tr